

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 64/04-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. marca 2004 predbežne prerokoval sťažnosť M. L., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. M. P., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaniach vedených pod sp. zn. 19 C 92/02 (predtým pod sp. zn. 31 C 36/01 a pôvodne pod sp. zn. 6 C 88/96) a sp. zn. 33 C 304/98, za účasti Okresného súdu Bratislava III, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2003 doručená sťažnosť M. L., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III

(ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 19 C 92/02 (predtým pod sp. zn. 31 C 36/01 a pôvodne pod sp. zn. 6 C 88/96) a sp. zn. 33 C 304/98.

*Ku konaniu vedenému pod sp. zn. 19 C 92/02
(predtým pod sp. zn. 31 C 36/01 a pôvodne pod sp. zn. 6 C 88/96)*

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 29. novembra 1996 okresnému súdu žalobu o zaplatenie nájomného za užívanie pozemkov smerujúcu proti dvom obchodným spoločnostiam ako žalovaným v 1. a 2. rade. Konaniu bola pridelená sp. zn. 6 C 88/96. Podaním z 9. novembra 1997 rozšírila sťažovateľka žalobu o ďalšie obdobie, za ktoré požadovala zaplatenie nájomného, a zároveň špecifikovala výmeru žalovanými užívaných pozemkov.

Okresný súd uznesením z 24. apríla 1997 prerušil konanie v právnej veci sťažovateľky z dôvodu, že na ňom prebieha konanie vedené pod sp. zn. 7 C 186/96, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie v tejto veci [§ 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)]. Tento súvisiaci spor bol právoplatne skončený 4. februára 1998. Nadväzne na to sťažovateľka 5. februára 1998 žiadala okresný súd o pokračovanie v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 88/96 a jej ďalšia žiadosť obsahujúca rovnakú požiadavku bola doručená okresnému súdu 5. novembra 1998. V tejto žiadosti súčasne opäť rozšírila žalobu o zaplatenie nájomného za ďalšie obdobie. Urgencie, ktorými sa domáhala pokračovania v konaní, boli obsiahnuté aj v ďalších listoch sťažovateľky zo 4. júna 1999 a 28. marca 2000 zaslaných okresnému súdu.

Okresný súd vykonal nasledujúci procesný úkon vo veci až 26. januára 2001, keď z dôvodu vstupu do likvidácie žalovaného v 1. rade konanie proti nemu zastavil a v súvislosti s tým vylúčil vec proti žalovanému v 2. rade na samostatné konanie, ktorému bola pridelená sp. zn. 31 C 36/01. Dňa 6. apríla 2001 postúpil okresný súd vec s poukazom na § 105 ods. 2 OSP Okresnému súdu Trnava, ktorý však s jej postúpením nesúhlasil, a vzniknutý kompetenčný spor bol preto postúpený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý uznesením sp. zn. Ndc 34/02 z 24. januára 2002 rozhodol

o miestnej príslušnosti tak, že na prejednanie a rozhodnutie veci je príslušný okresný súd. Uvedené uznesenie bolo doručené Okresnému súdu Trnava 8. februára 2002 a okresný súd prevzal znovu spis 28. júna 2002. Následne mu bola pridelená nová sp. zn. 19 C 92/02, pod ktorou je vedené až dosiaľ.

Okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 18. marec 2003. Dňa 14. marca 2003 mu však bolo doručené oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky, ktorým ospravedlnil svoju neúčast', ako aj neúčast' sťažovateľky na pojednávaní nariadenom na 18. marec 2003, a súčasne navrhol, aby okresný súd konanie prerušil „... až do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnosti navrhovateľky na preťahy v konaní a poskytnutie zadosťučinenia. Navrhovateľka sa rozhodla vec riešiť sťažnosťou na Ústavný súd Slovenskej republiky, pretože konajúci bol dlhé roky vo veci nečinný a medzičasom odporcovia prestali vykonávať podnikateľskú činnosť (sú v likvidácii, v konkurze) a nie je ani len predpoklad, že by vlastnili nejaký majetok“.

Pojednávanie nariadené na 18. marec 2003 bolo odročené na neurčito s tým, že okresný súd vyzve sťažovateľku, aby predložila doklad potrebný pre účely rozhodnutia o jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, a zároveň bude cestou príslušného obchodného registra a oddelenia Policajného zboru zisťovať aktuálne údaje o žalovanom. Z výpisu z obchodného registra Okresného súdu Trnava doručeného okresnému súdu 8. apríla 2003 okrem iného vyplynulo, že „Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 K 296/00 zo dňa 14. 9. 2001 bol vyhlásený konkurz na majetok: L. Kabát, s. r. o., T.“.

Dňa 2. apríla 2004 bol okresnému súdu doručený požadovaný doklad od sťažovateľky pre účely jej oslobodenia od súdnych poplatkov, na základe ktorého jej okresný súd uznesením sp. zn. 19 C 92/02 z 9. januára 2004 priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Uznesením sp. zn. 19 C 92/02 z 20. januára 2004 okresný súd konanie v právnej veci sťažovateľky prerušil v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného.

Ku konaniu vedenému pod sp. zn. 33 C 304/98

Čo sa týka konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 33 C 304/98, sťažovateľka uviedla, že sa v ňom domáha vypratania nehnuteľnosti na základe žaloby podanej 1. novembra 1998. Jediným úkonom okresného súdu v tejto veci bola výzva z 15. novembra 2001 na predloženie potvrdenia o výške dôchodku. Ani napriek opakovaným urgenciám okresný súd vo veci meritórne nekonal.

Z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 33 C 304/98 ústavný súd zistil, že 13. februára 2004 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako „*späťvzatie návrhu na začatie konania*“, v ktorom okrem iného uviedla „*mám zato, že vzhľadom na uplynutý čas, konanie v uvedenej veci je v súčasnosti už bezpredmetné*“.

V nadväznosti na uvedené okresný súd na pojednávaní nariadenom na 19. február 2004 konanie vo veci sp. zn. 33 C 304/98 zastavil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú je preto možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 70/00, I. ÚS 56/03, IV. ÚS 59/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. IV. ÚS 59/03). Základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov teda možno porušiť iba v konaní, ktorého výsledkom môže byť rozhodnutie štátneho orgánu o právach a povinnostiach jeho účastníkov, pretože len také rozhodnutie môže ukončiť stav

právnej neistoty účastníka konania domáhajúceho sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 62/01, II. ÚS 20/02).

Zo sťažnosti, z jej príloh a z dotknutého občianskoprávneho spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 92/02 vyžiadaného ústavným súdom vyplýva, že súdne konanie, v ktorom podľa sťažovateľky malo dôjsť k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, je v dôsledku skutočnosti, že uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 K 296/00 zo 14. septembra 2001 bol na majetok úpadcu L. Kabát, s. r. o., T. (t. j. účastníka napadnutého konania pred okresným súdom v procesnom postavení žalovaného) vyhlásený konkurz, zo zákona prerušené [§ 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“)]. Z tohto dôvodu ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v zákone o konkurze a vyrovnaní, nemôžu sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty jeho účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva, tak ako to bolo uvedené vyššie.

K uvedenému sa žiada poznamenať, že všetky účinky uvedené v § 14 zákona o konkurze a vyrovnaní nastávajú už vyvesením uznesenia o vyhlásení konkurzu na úradnú tabuľu konkurzného súdu, a to bez ohľadu na to, či sa o tom dotknuté osoby a orgány dozvedia alebo nie, a bez ohľadu na to, či je uznesenie o vyhlásení konkurzu právoplatné alebo nie.

Sťažovateľka netvrdila ani neuviedla žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že v danej veci neexistoval zákonný dôvod na prerušenie konania, resp. že prekážka prerušenia konania už odpadla. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu, tak ako je to v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 3/00, I. ÚS 78/02, III. ÚS 42/02).

K uvedenému je potrebné dodať, že sťažovateľka svojou sťažnosťou nenamietala porušenie označeného základného práva postupom krajského (konkurzného) súdu v konaní po vyhlásení konkurzu, ktoré počas trvania konkurzu a za podmienok uvedených v zákone o konkurze a vyrovnaní vyvoláva uvedenú zákonnú prekážku namietaného postupu okresného súdu, resp. ktorého výsledkom môže byť ukončenie stavu právnej neistoty sťažovateľky v súvislosti s tými právami a povinnosťami, ktoré sú predmetom prerušeného konania pred okresným súdom.

Pokiaľ sa zbytočné prietahy v čase pred uvedeným prerušením konania (v dôsledku vyhláseného konkurzu) týkajú namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd tieto námietky na základe predmetnej sťažnosti preskúmať nemohol, pretože sťažovateľka svoju sťažnosť nepodala v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Predmetná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až 21. marca 2003, t. j. v čase, keď už vo vzťahu k namietanému porušeniu označeného základného práva sťažovateľky v období do vyhlásenia konkurzu (do 14. septembra 2001) uplynula lehota ustanovená pre tento typ konania pred ústavným súdom. K tomu je potrebné dodať, že ústavná ani zákonná úprava sťažnosti podľa čl. 127 ústavy (s účinnosťou od 1. januára 2002) ju nekvalifikuje ako individuálny prostriedok ochrany ľudských práv a základných slobôd nahradzujúci individuálne konania o ochrane ľudských práv a základných slobôd pred ústavným súdom prístupné navrhovateľom (sťažovateľom) do 31. decembra 2001 (II. ÚS 29/02, II. ÚS 57/02). Sťažovateľka mala až do 31. decembra 2001 k dispozícii prostriedky individuálnej ochrany svojho základného práva pred ústavným súdom, ktoré však vo vzťahu k namietanému porušeniu označeného základného práva zaručeného v ústave nevyužila a ani netvrdila, že by jej v tom bránili vážne prekážky.

Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o sťažnosti sťažovateľky v časti týkajúcej namietaného porušenia jej označeného základného práva v prerušenom konaní pred okresným súdom vedenom pod sp. zn. 19 C 92/02 tak, že ju odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Čo sa týka tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 304/98, ústavný súd vychádzajúc zo stavu konania existujúceho v čase vydania tohto rozhodnutia a tiež so zreteľom na účel základného práva, ktorého porušenie sa namieta, dospel k záveru, že sťažnosť je aj v uvedenej časti zjavne neopodstatnená.

Ako už bolo uvedené, okresný súd po tom, ako sťažovateľka podaním, ktoré mu bolo doručené 13. februára 2004, vzala svoju žalobu vo veci sp. zn. 33 C 304/98 v celom rozsahu späť, uznesením z 19. februára 2004 konanie zastavil.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka (v napadnutom konaní pred okresným súdom žalobkyňa) späťvzatím žaloby uplatnila svoje ústavné právo na autonómiu vôle strán a v dôsledku tohto jej procesného úkonu okresný súd nemal inú zákonnú možnosť, než konanie podľa § 96 ods. 1 OSP zastaviť (m. m. I. ÚS 59/00). Aj keď je pravdou, že právnou istotou vytvára až právoplatné rozhodnutie súdu, v tomto prípade však rozhodnutie o zastavení konania už nie je meritórnym rozhodnutím o predmete konania vymedzenom v žalobe. Podľa názoru ústavného súdu sa takýmto procesným úkonom sťažovateľky ako účastníčky konania zásadne zmenil aj jej záujem na odstránení stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádzala počas súdneho konania pred tým, než urobila tento procesný úkon.

Aj keď z obsahu sťažnosti a vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu možno vyvodiť, že postup okresného súdu v danej veci naznačoval znaky zbytočných prietáhov, neprichádza podľa názoru ústavného súdu s ohľadom na účel základného práva zaručeného v citovanom článku ústavy do úvahy uvažovať o tom, že by odstránenie právnej neistoty sťažovateľky bolo možné dosiahnuť po tom, čo konanie v jej právnej veci bolo zastavené.

Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že konanie o tejto časti sťažnosti pred ústavným súdom nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie označeného základného práva postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 33 C 304/98, odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky na rozhodnutie ústavného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2004